

The needs of management to reduce the dropout rate Of students in school in bandung 4 school group Under udonthani primary education Service area office 3

Jirapa Wilachai

Nonsrithong School Office of Udon Thani Primary Educational Service Area, Zone 3

Corresponding author. E-mail: JirapaWilachai2204@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the current conditions and the desirable conditions of school administration in reducing student dropout rates in the Ban Dung 4 school group under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3, and 2) investigate the needs for school administration to reduce student dropout rates in the same school group. The sample consisted of school administrators and teachers from 17 schools in the Ban Dung 4 school group under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table, totaling 120 participants, comprising 17 school administrators selected through purposive sampling and 103 teachers selected through simple random sampling. The research instrument was a five-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.95. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and the Priority Need Index Modified (PNI Modified) to rank the needs from the highest to the lowest.

The results of the study were as follows:

1. The overall current condition of school administration to reduce student dropout rates was at a moderate level.
2. The overall desirable condition was at a high level.
3. The overall priority needs of school administration to reduce student dropout rates were at a PNI Modified value of 0.60. Considering each aspect, the highest need was policy formulation for reducing student dropout rates that needs to be developed first is ranked 1st (PNI_{modified} = 0.65), 2nd followed by the development of monitoring systems and student support systems (PNI_{modified} = 0.61), and 3rd proactive operations and career-linked education promotion (PNI_{modified} = 0.58)

Keywords: necessity, Administration, Dropout rate

ความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

จิรภา วิลาชัย

โรงเรียนบ้านโนนศรีทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

Corresponding author. E-mail: JirapaWilachai2204@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จำนวน 17 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 17 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ครูผู้สอน จำนวน 103 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้จัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากความต้องการจำเป็นมากไปหาน้อย ใช้วิธี Priority Need Index (PNIModified)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง
2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก
3. ความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่าโดยภาพรวม $PNI_{modified} = 0.60$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยการระบุความต้องการจำเป็นมากที่สุด พบว่าองค์ประกอบ ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ที่ต้องได้รับการพัฒนาเป็นอันดับ 1 ($PNI_{modified} = 0.65$) อันดับ 2 ด้านการพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.61$) และ อันดับ 3 ด้านการดำเนินการเชิงรุก ($PNI_{modified} = 0.58$)

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหาร, อัตราการออกกลางคัน

บทนำ

แนวโน้มการพัฒนาประเทศได้ปรับเปลี่ยนไปจากเดิมที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นจุดมุ่งหมายหลักแต่เพียงอย่างเดียว เปลี่ยนเป็นการเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางหรือเป้าหมายหลักของการพัฒนา เพราะมนุษย์ถือเป็นปัจจัยที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของการพัฒนาในหลาย ๆ เรื่อง กระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดี เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดขั้นตอนหนึ่งในการบริหาร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีผลอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์กรสมัยใหม่ ซึ่งมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีขั้นสูง และมีแนวโน้มที่จะเป็นองค์กรขนาดใหญ่ การพัฒนาที่เน้นให้คนเป็นศูนย์กลางหรือเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนา จะต้องพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนา รู้จักตัวเอง รู้เท่าทันโลก มีศักยภาพที่จะ

ปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า มีทักษะชีวิตและความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างมีศักยภาพ โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน ควรเริ่มตั้งแต่การศึกษา (ธีรวี ทองเจือ และปรีดี ทุมเมฆ, 2560)

ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เครื่องมือที่สำคัญที่พัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพคือการศึกษา ซึ่งในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 กำหนดให้มีการพัฒนาเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัยให้มีสมรรถนะและลักษณะที่ดี สมวัยทุกด้าน โดยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมถึงปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย มีเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัย ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตรวมทั้งเป็นพลเมืองที่ดีรู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบและมีจิตสาธารณะ ทั้งนี้ การจัดการศึกษายังได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 54 ว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาตามวาระหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับโดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล และยังกำหนดไว้อีกว่า กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ การดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาทั้งปวง ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษา รัฐต้องดำเนินการผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุน วิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศของรัฐบาลคือ "มุ่งมั่นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในศตวรรษที่ 21" โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินด้านการศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย หนึ่งในนโยบายที่สำคัญ คือ การเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีเกียรติ ศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม สามารถช่วยเหลือตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

การออกกลางคันของนักเรียนเป็นปัญหาสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศปัญหาหนึ่ง ที่ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา และเป็นปัญหาที่ต้องเร่งดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนทำให้เกิดความสูญเปล่าของงบประมาณในการจัดการศึกษา ถึงแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะได้ทุ่มเทให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเด็กนักเรียนออกกลางคันอย่างจริงจังแล้วก็ตามแต่ในปัจจุบัน ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนก็ยังคงไม่หมดไป จากเหตุผลดังกล่าวเพื่อเป็นดำเนินงานแก้ปัญหาอย่างจริงจัง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่จัดการเรียนการสอน ก็ได้ประสบผลจากปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนเช่นเดียวกับหน่วยงานหลักทางการศึกษาในระดับอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากข้อมูลจากการสำรวจและติดตามการออกกลางคันของเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในช่วงปี พ.ศ. 2559-2561 ซึ่งนับเป็นความสูญเปล่าทางการศึกษาและความสูญเปล่าของงบประมาณที่จะใช้ในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญมั่นคงไปอย่างเปล่าประโยชน์นั่นเอง (กระทรวงศึกษาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) แม้ว่าแนวโน้มสถานการณ์การออกกลางคันจะดีขึ้นนั้น ข้อมูลสถิติการออกกลางคันของนักเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2557-2560) ได้จำแนกนักเรียนที่ออกกลางคันตามสาเหตุดังต่อไปนี้ 1) ฐานะยากจน จำนวน 1,513 คน 2) มีปัญหาครอบครัว จำนวน 6,662 คน 3) สมรส จำนวน 3,702 คน 4) มีปัญหาในการปรับตัวจำนวน 6,087 คน 5) ต้องคดีถูกจับ จำนวน 123 คน 6) เจ็บป่วยอุบัติเหตุ จำนวน 549 คน 7) อพยพตามครอบครัว จำนวน 9,818 คน 8) ทะเลาะวิวาทครอบครัว จำนวน 3,990 คน

(สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ซึ่งปัญหาการออกกลางคัน หน่วยงานด้านการศึกษาที่สำคัญของรัฐ อย่างสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา ก็ได้ออมรับและระบุไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ว่าการออกกลางคันเป็นปัญหาที่ยังคงอยู่และต้องได้รับการแก้ไขต่อไป (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2560)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า กฎหมายและนโยบายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังมีเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคัน โดยข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2564 พบว่า ยังมีเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคัน ที่ต้องติดตามค้นหาให้ระบบการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 28,134 คน โดยการดำเนินงานติดตามค้นหาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ พบข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้ จำนวนเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันที่ติดตามแล้วพบตัว จำนวน 26,177 คน แบ่งเป็น กลับเข้าระบบการศึกษา จำนวน 1,108 คน ยังไม่กลับเข้าระบบการศึกษา จำนวน 25,069 คน เด็กที่ติดตามแล้วไม่พบตัว จำนวน 1,344 คน และอยู่ในระหว่างกำลังติดตาม จำนวน 613 คน สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อเด็กออกกลางคันมาจากหลายปัจจัย ปัจจัยด้านตัวนักเรียน เป็นปัจจัยหนึ่งในสาเหตุของการออกกลางคัน ซึ่งมาจากด้านสติปัญญา การเรียนรู้ช้ากว่าเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ต่ำ การไม่สนใจในการเรียน ไม่อยากเรียนหรือความเบื่อหน่ายต่อการเรียน ความประพฤติของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการทะเลาะวิวาทการติดยาเสพติด การติดการพนันติดเกม ติดเพื่อนและการทำผิดวินัยของสถานศึกษาในเรื่องต่าง ๆ แม้กระทั่งทางร่างกาย ได้แก่ การเจ็บป่วยหรือพิการจากการได้รับอุบัติเหตุ สุขภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย ผู้ปกครองมีฐานะยากจนหรือมีรายได้ต่ำ ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ผู้ปกครองต้องเดินทางไปประกอบอาชีพที่อื่น ครอบครัวแตกแยก บิดามารดาไม่เอาใจใส่ในการเรียนของบุตรและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา การนำเด็กไปใช้แรงงานในครอบครัว การต้องไปประกอบอาชีพในถิ่นฐานอื่น ๆ แล้วต้องนำเด็กไป ปัจจัยด้านสถานศึกษา ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไม่มีความเข้าใจให้เด็กอยากมา สถานศึกษามีการจัดระบบบริหารจัดการติดตามนักเรียนที่ออกกลางคันอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษายังไม่ครอบคลุมและไม่ต่อเนื่อง ปัจจัยด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย การคมนาคมระหว่างบ้านกับสถานศึกษาไม่สะดวก ไม่ปลอดภัยและใช้เวลาเดินทางนาน ชุมชนตั้งอยู่ในเขตพื้นที่แออัดและมีปัญหาด้านยาเสพติด ขาดแคลนสาธารณูปโภค จากข้อมูลเกี่ยวกับเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหาแนวทางในการดำเนินงานป้องกัน ฝักระวัง ติดตามและช่วยเหลือเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคันให้ได้รับการศึกษา เพื่อพัฒนาให้เด็กเหล่านี้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เป็นพลังในการพัฒนาประเทศต่อไป นอกจากนี้การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาในทศวรรษหน้ามีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไป ภายใต้อิทธิพลมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และที่ยิ่งไปกว่าการสูญเสียงบประมาณที่เป็นวงเงิน คือ ประเทศชาติขาดบุคลากรที่มีความรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะไปช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจและประเทศชาติในอนาคตไปอย่างน่าเสียดาย และผู้เรียนที่ออกกลางคันไปบางส่วนอาจจะส่งผลกระทบต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ตามมาอีกด้วย นับได้ว่าเป็นการสูญเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียนและของประเทศ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีบทบาทและหน้าที่ด้านการจัดการศึกษาภาคบังคับในเขตพื้นที่ ซึ่งได้ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาและปรับปรุงแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้ศึกษาต่อ ก็จะสามารถประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวและตนเองต่อไปได้ในภาคหน้า แต่หากผู้เรียนไม่ได้รับการศึกษาหรือออกกลางคัน ย่อมทำให้เกิดผลกระทบทั้งตัวผู้เรียน ครอบครัวและสังคมด้วย สถิติที่ผ่านมาจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2563 มีเด็กออกกลางคัน จำนวน 964 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ปีการศึกษา 2564 มีเด็กตกหล่นจำนวน 389 คน เด็กออกกลางคัน จำนวน 26 คน (กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2565) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบข้อมูลเด็กออกกลางคัน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 คน พบข้อมูลเด็กที่เสี่ยงออกกลางคัน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 72 คน ตามกลับมาได้ จำนวน 59 คน ตามกลับไม่ได้ จำนวน 13 คน โดยสาเหตุ เสียชีวิตจำนวน 1 คน และไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่ จำนวน 12 คน แม้ว่าปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ปัญหาเหล่านี้ไม่หมดไป จึงมีความจำเป็นต้องดูแล กำกับ ควบคุมและป้องกันการออกกลางคัน เพื่อให้เด็กทุกคนได้การศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน จากข้อมูลมีเด็กเสี่ยงที่จะออกกลางคันจำนวนไม่น้อย โดยสาเหตุหลัก คือ การที่ผู้ปกครองมีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัว ผู้ปกครองส่วนมากในเขตพื้นที่ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ประกอบอาชีพรับจ้าง ไม่มีคนดูแลเด็กที่บ้าน ทำให้ต้องออกไปทำงานต่างจังหวัดแล้วต้องพานักเรียนไปด้วย ทำให้นักเรียนต้องขาดเรียนบ่อย ๆ และเป็นระยะเวลาต่อเนื่องหลายวัน หากสามารถ

ศึกษาปัจจัยและสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนทั้งหมดได้ ว่ามีปัจจัยและสาเหตุใดบ้างที่จะสามารถแก้ไขปัญหาค้นต้นเหตุเพื่อ
ระงับไม่ให้เกิดปัญหานั้นเกิดขึ้นหรือ ถ้าเกิดขึ้นก็อาจจะมีผลกระทบที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด (สัมภาษณ์กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3, 2566)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยได้ตระหนักเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน จึงมีความสนใจที่จะ
ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 หากปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขแล้ว นักเรียนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาจะได้รับการพัฒนาทุก
ด้าน เติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นทรัพยากรที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรมและมีชีวิตที่เป็นสุข เพื่อที่จะเติบโต
เป็นกำลังของประเทศชาติในอนาคต และเพื่อนำมาจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การจัดการบริหารการศึกษาต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นปัญหา
เร่งด่วนที่จะต้องมีการดำเนินการแก้ไขอันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็น
ฐานข้อมูลในการพัฒนาระบบการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน พัฒนาการดำเนินงานแก้ปัญหาการออกกลางคันของ
นักเรียนโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน
กลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้าน
ดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน กลุ่ม
โรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จำนวน 17 โรงเรียน รวมทั้งหมด 174 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร 17 คน ครูผู้สอน 157
คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จำนวน 17 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน
(Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 17 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling) ครูผู้สอน จำนวน 103 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อลดอัตราการ
ออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 แบ่งออกเป็น 2
ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศและตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของ
นักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ
คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน องค์ประกอบที่ 2 ด้านการพัฒนาระบบ
การติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน องค์ประกอบที่ 3 ด้านการดำเนินการเชิงรุก องค์ประกอบที่ 4 ด้านการส่งเสริม

การจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ องค์ประกอบที่ 5 ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าน้ำหนักคะแนน 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคัน ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม วิเคราะห์แบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

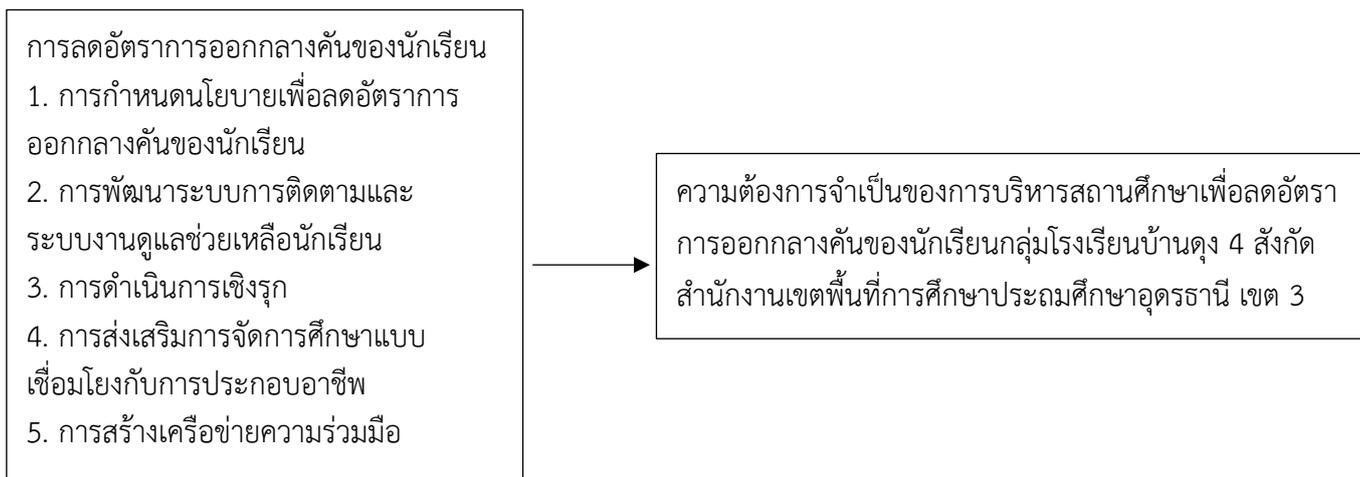
1.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ จำแนกเป็นเพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน

1.3 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นขั้นตอนการจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย โดยใช้สูตรของ นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2550) โดยปรับจากสูตร PNI เดิมโดยใช้วิธี Priority Need Index (PNI Modified) ซึ่งเป็นดัชนีการจัดการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นหาผลต่างของสภาพที่เป็นจริงและหารด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงเพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนจะนำมาจัดอันดับความสำคัญความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ได้สังเคราะห์ทฤษฎีเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 แหล่งข้อมูล โดยสังเคราะห์แนวทางการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ผู้วิจัยนำองค์ประกอบจาก กระทรวงศึกษาธิการ (2560), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 (2564), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 (2565), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 (2565), สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 (2565) จากการสังเคราะห์ผู้วิจัยได้พิจารณาจากองค์ประกอบทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ที่มีความถี่จากสูงมาต่ำ ได้ความถี่ลำดับ 6 ถึงลำดับที่ 5 โดยเรียงจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ 1) การกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน 2) การพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) การดำเนินการเชิงรุก 4) การส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ 5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 สรุปผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของความต้อการจำเป็นของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินการเชิงรุก ($\bar{X} = 2.89$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$, S.D. = 0.70) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ($\bar{X} = 2.70$, S.D. = 0.64) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ความต้อการจำเป็นของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.64) รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการเชิงรุก ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.65) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.65)

2. ความต้อการจำเป็นของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ความสำคัญของความต้อการจำเป็นของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่าโดยภาพรวม $PNI_{\text{modified}} = 0.60$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยการระบุความต้อการจำเป็นมากที่สุด พบว่าองค์ประกอบ ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ที่ต้องได้รับการพัฒนาเป็นอันดับ 1 ($PNI_{\text{modified}} = 0.65$) อันดับ 2 ด้านการพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.61$) อันดับ 3 ด้านการดำเนินการเชิงรุก และด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ ($PNI_{\text{modified}} = 0.58$) และอันดับ 5 ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ($PNI_{\text{modified}} = 0.56$) ผู้วิจัยได้นำผลดังกล่าวมาเรียงลำดับความสำคัญของความต้อการจำเป็นดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน
2. ด้านการพัฒนากระบวนการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. ด้านการดำเนินการเชิงรุก
4. ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ
5. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการเชิงรุก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนากระบวนการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนไม่ต่อเนื่อง และอาจจะกำหนดนโยบายการลดอัตราการออกกลางคันที่ไม่ชัดเจน การวางแผนงานและการทำงานอย่างไม่เป็นตามขั้นตอน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมองไม่เห็นความสำคัญของปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน ทำให้ขาดความร่วมมือในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคัน ดังที่ ผดุง อารยะวิญญู (2542) ได้กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน เกิดจากผู้ปกครองไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ขาดการประชาสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน สถานศึกษามีการนำหลักสูตรไปใช้ ตอบสนองความต้องการและสภาพท้องถิ่น ดังที่ กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้ระบุไว้ว่า สาเหตุที่นักเรียนออกกลางคัน คือ โรงเรียนจัดการศึกษาไม่เหมาะสมไม่มีวิธีการที่เหมาะสมในการช่วยเหลือเด็กเรียนอ่อนให้เรียนดีขึ้น โรงเรียนไม่มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้สร้างทัศนคติที่ดีในการเล่าเรียนให้แก่พ่อแม่ ครูจัดโปรแกรมการสอบไม่เหมาะสมและไม่จูงใจให้เด็กอยาก ผู้ปกครองไม่มีเวลาอบรมไม่ให้ความสำคัญในการเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยูง ภูศรี (2561) ศึกษาวิจัยการพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักเรียน สถานศึกษามีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน แก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง พ่อแม่ต้องอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักความเมตตาเอาใจใส่ ผู้นำชุมชนและบุคลากรทุกภาคส่วนของชุมชนควรตระหนักและให้ความสำคัญกับนักเรียน ด้านสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีระบบแบบแผนที่ดีในการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษากำกับและติดตามครูในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. สภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการเชิงรุก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน และ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนเป็นปัญหาที่สำคัญและควรแก้ไขอย่างเร่งด่วน สถานศึกษาควรมีการดำเนินงานการลดอัตราการออกกลางคันที่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน หากปัญหาการออกกลางคันได้รับการแก้ไข ก็จะเป็นการสร้างคนที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีทักษะชีวิตในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน ซึ่งดังที่ กระทรวงศึกษาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ได้ระบุไว้ว่า การออกกลางคันของนักเรียนเป็นปัญหาสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศปัญหาหนึ่งที่ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษา และเป็นปัญหาที่ต้องเร่งดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนทำให้เกิดความสูญเปล่าของงบประมาณในการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่จัดการเรียนการสอน ก็ได้รับผลกระทบจากปัญหาการออกกลางคันของ

นักเรียนเช่นเดียวกับหน่วยงานหลักทางการศึกษาในระดับอื่น ๆ ซึ่งนับเป็นความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาและความสูญเสียเปล่าของงบประมาณที่จะใช้ในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญ มั่นคงไปอย่างเปล่าประโยชน์ ดังที่ ข้อคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ (สัมภาษณ์ 23 กุมภาพันธ์ 2567) ได้กล่าวว่า การออกกลางคันของนักเรียนเป็นปัญหาสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศมาก ถึงแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาแก้ปัญหาของนักเรียนออกกลางคันแล้ว แต่ในปัจจุบันปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนก็ยังคงไม่หมดไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนากระบวนการศึกษาของไทย และผลกระทบต่อพัฒนาประเทศในภายภาคหน้า

3. ความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ที่ต้องได้รับการพัฒนาเป็นอันดับ 1 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการในการบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการดำเนินการเชิงรุกและมีการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนอยู่แล้ว แต่อาจจะมีการดำเนินงานที่ไม่ชัดเจนไม่เป็นขั้นตอนและการดำเนินงานอาจจะไม่ต่อเนื่อง สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินงานในด้านดำเนินการเชิงรุกและการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนอย่างเร่งด่วน รองลงมาเป็นด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือด้านการพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 มีการดำเนินงานตามระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้วก็ตาม แต่อาจยังไม่มีการพัฒนาในวิธีการดำเนินงาน และอาจมีการดำเนินงานตามระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่ต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง
2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก
3. ความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบ้านดุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่าโดยภาพรวม $PNI_{modified} = 0.60$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยการระบุความต้องการจำเป็นมากที่สุด พบว่าองค์ประกอบ ด้านการกำหนดนโยบายเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ที่ต้องได้รับการพัฒนาเป็นอันดับ 1 ($PNI_{modified} = 0.65$) อันดับ 2 ด้านการพัฒนาระบบการติดตามและระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.61$) และ อันดับ 3 ด้านการดำเนินการเชิงรุก ($PNI_{modified} = 0.58$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรมีการดำเนินการเชิงรุกในการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำชับ กำกับ และติดตามการดำเนินงาน เพื่อสรุปและวิเคราะห์ร่วมกันกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

1.2 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการวางแผนและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการชี้แจงสร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญของปัญหา และผลกระทบที่ตามมา เพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและมีความรู้ความสามารถ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการทำวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน
- 2.2 ควรมีการทำวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารเชิงรุกเพื่อลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *ดัชนีทางการศึกษาระดับภาค 1-18 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและกลยุทธ์ศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การศึกษาคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของครูประถมศึกษาตามการรับรู้ ของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *แนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายปฏิบัติการเรียน การสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: บริษัท จามจุรีโปรดักส์ จำกัด.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2541). *การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 3*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรวิ ทองเจือ และปรีดี ทুমเมฆ. (2560). แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21: มิติด้านการศึกษา. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 5(3), 389 – 403.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยและประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- ประยูง ภูศรี. (2561). *การพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนสำหรับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.